Поручик авыл җирлеге Советы
Зәй муниципаль районы
Татарстан Республикасы

КАРАР

10.04.2026 ел **№ 21**

Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының Поручик авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җиренә кермәгән һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге җирләргә яшел утыртмаларны булдыру, тоту һәм саклау кагыйдәләре турында нигезләмәне раслау хакында

«гавами хакимиятнең бердәм системасында җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон белән, Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының Поручик авыл җирлеге уставы, Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының Поручик авыл җирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының Поручик авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә кермәгән һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге җирләргә яшел утыртмаларны булдыру, тоту һәм саклау кагыйдәләре турында нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.
3. Әлеге карарны «Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) бастырып чыгарырга һәм Зәй муниципаль районының рәсми сайтында «Авыл җирлекләре» бүлегенә урнаштырырга.
4. Әлеге Карарның үтәлешен тикшереп торуны үземдә калдырам.

Поручик авыл җирлеге
Советы башлыгы **И.И.Хаджаева**

Кушымта
Татарстан Республикасы
Зәй муниципаль районының
2026 елның 10 апрельдагы
21 номерлы карарына

Кагыйдәләр
Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының
Поручик авыл җирлеге территориясендә
Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә керми торган
һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге җирләргә кермәгән
яшел үсентеләр төзү, аларны тоту һәм саклау кагыйдәләре турында

1. Гомуми өлеш

1.1. Агач утыртмалары белән бергә яшел территорияләр табигатьне саклау, уртача яклау, рекреацион, уртача рәсмиләштерүче һәм санитар-яклау функцияләрен үти, табигый комплекс территориясенең һәм җирлекнең яшел фондының состав өлеше булып тора.

1.2. Яшел территорияләрнең урнашуы һәм чикләре тарихи барлыкка килгән планировканы һәм табигый компонентларны - рельефны, акваторияләрне һәм яшел утыртмаларны исәпкә алып билгеләнә.

1.3. Яшел утыртмаларны тоту һәм саклау Зәй муниципаль районының Гулкин авыл җирлеге башкарма комитетына йөкләнә.

1.4. Яңа төзелешкә яшелләндерелгән территорияләр төзү эшләре комплексы да керә. Яңа төзелештәге барлык эшләр билгеләнгән тәртиптә расланган, эшләнгән һәм расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.5. Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының Поручик авыл җирлеге территориясендә (алга таба - Авыл җирлеге) яшел үсентеләрне карап тоту эшләренә корыган, авария хәлендәге һәм декоратив күренешен югалткан агач һәм куаклар, үсемлекләрне санитар кисү керә.

1.6. яшелләндерү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау эшләре комплексы һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементлары. Яшел утыртмаларның эчтәлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- агымдагы ремонт,
- агачларны һәм куакларны карау буенча эшләр - өстәмә тукландыру, су сибү, чүп үләне, үсемлекләрне яклау, тамыр системасын җылыту, токым куакларын бәйләү һәм бәйләү, җылылык яратучы үсемлекләрне (барлык тиешле эшләр белән), ашламаларны, чүп-чарны төяү һәм бушату, коры һәм авария хәлендәге агачларны кисү һәм башкалар;
- Чәчәкләрне карау эшләре - орлык чәчү, үсентеләр һәм суган үсентеләре утырту, су сибү, киптерү, чүп-чар җыю һәм башка эшләр;
- Чәчәкле вазаларны карау эшләре.

2. Яшел утыртмалар булдыру

2.1. Территорияне әзерләү

2.1.1. Территорияне әзерләү эшләрен җимерелергә тиешле корылмалардан, агач төпләреннән, төзелеш материаллары, чүп-чардан һәм башкалардан чистартудан, жыю урыннарын билгеләүдән, үсемлек грунтының бөкләнүеннән һәм аны төшерүдән, шулай ук территорияне яшелләндерү өчен файдаланылачак үсемлекләрне күчереп утырту урыннарыннан башларга кирәк. Туфрак утырмасын өчен органик чүп-чар сибү яисә нинди дә булса химик җитештерү калдыклары белән рөхсәт ителми. Вак органик чүпне (опилкалар, йомычкалар, яфраклар) өелгән грунт белән аралаштырырга мөмкин.

2.1.2. Төзелеш мәйданчыгын оештырганда проектта сакланучы буларак билгеләп үтелгән барлык үсемлекләрне саклау һәм минималь зарарлау чараларын күрергә кирәк: кәефләндерү, түбән һәм киң ябалдашларны өлешчә кисеп алу, кәүсәләрне саклау, куакларның ябалдашларын бәйләү.

2.1.3. Яхшы үлән сабагы булган территориядә дернинаны кисеп алырга, аны саклау (полив, куллану) чараларын булдырырга һәм алга таба газонны урнаштырганда куллану чараларын күрергә кирәк.

2.1.4. Булган агачларны саклау өчен грунт катламы дәрәҗәсен күтәрү кирәк булганда, кәүсә тирәсендә коры кое һәм дренаж системасын төзергә кирәк; үсемлекләрне саклау дәрәҗәсен киметкәндә, террасалар системасын һәм терәк стеналарны корырга яки, тамырларны зарарланудан саклаган (биеклекләр аз гына булса да) җир катламы янында туфрак өергә кирәк.

2.1.5. Территорияне корыган агачлардан һәм уңайсыз хәлдәге агачлардан чистарту агачларны урында бүлгәләп һәм алга таба кәүсәләрне алып чыгып яисә ауган агачларны читтә аерып алып башкарылырга мөмкин.

2.1.6. Агачларны һәм куакларны күчереп утырту өчен яраклы, әлеге яки башка объектларны яшелләндерү өчен, кагыйдәләр нигезендә казып чыгарырга һәм кулланырга кирәк.

2.2. Агач һәм куаклар утырту

2.2.1. Үсемлекләр утыртуның иң кулай вакыты - яз һәм көз, бу вакытта үсемлекләр табигый яфраксыз хәлдә (яфраксыман төрләр) яки үсемлек организмының физиологик процессларының түбән активлыгы халәтендә.

Туфрак эреп беткәннән һәм жылынганнан соң, бөреләр һәм бәбәкләр барлыкка килгәнгә кадәр, көзге чәчүлекләрне яфрак коелганнан алып тотрыклы кырауларга кадәр утыртырга кирәк.

Ылысլы токымнар күчереп утыртуны иртә өлгергәнгә (март - апрель башы) һәм иртә өлгергәнгә (август - сентябрь башы) вакытка күчерәләр.

2.2.2. Торак пунктлар территориясенә бары тик таза, нык үскән, чикле параметрлы экземплярлар гына утыртылырга мөмкин.

2.2.3. гибридлы тирәк агачлары (хатын-кыз экземплярлары), корыч үсентеләре булырга тиеш түгел.

2.2.4. Җиләк-җимеш җыйганда территорияне чүпли яки чәчәк атканда массакүләм аллергия реакцияләре китереп чыгара торган тирәк һәм башка үсемлекләрнең хатын-кызлар экземплярларына утырту рөхсәт ителми.

2.2.5. Агачларны һәм куакларны төзелештә булган кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә утыртырга кирәк, аерым алганда, бинаның диварларыннан һәм төрле корылмалардан алып үсемлекләрне утырту урынына кадәр ара регламентлана.

Корылмалардан үсемлекләрне утыртуга кадәр ераклык

Ераклыкны исәпләү чиге	Үсемлекнең күчәренә кадәр минималь ара, м	
	агач	куаклык
Бинаның тышкы стенасы, корылмалары	5,0	1,5
Тротуар кыры, бакча юлы	0,7	0,5
Урамның үтү өлеше	2,0	1,0
Яктырту челтәрен яклау	4,0	
Подошва и внутренняя грань подпорных, стенок	3,0	1,0
газ үткәргеч: тышкы торбалар өчен	2,0	-
газүткәргеч: полиэтилен торбалардан жир асты торбаларыннан (торбадан төрле якларга)	3,0	-
суүткәргеч, дренаж	2,0	-
Көч кабеле, элемтә кабеле	2,0	0,7

Искәрмәләр:

1. Китерелгән нормативлар ябалдашы диаметры 5 метрдан артмаган агачларга карый һәм зуррак диаметрлы агачлар өчен арттырылырга тиеш.

2. Биналарның, корылмаларның, балалар учреждениеләренең тышкы стеналары янына агач һәм куаклар утыртканда инсоляциянең һәм табигый яктыртуның норматив дәрәҗәләрен сакларга кирәк.

2.3. Яшел утыртмаларны тоту

2.3.1. Яшел утыртмаларны дөрес тоту буенча төп чараларның берсе - ябалдашлар кисеп алу. Эзләнүләрнең түбәндәге төрләрен аералар: санитария, яшәртү, форма.

2.3.2. Наратны санитар кисеп алу иске, авыру, йокымсыраган һәм зарарланган ботакларны, шулай ук кронга яки бер-берсенә якынайган ботакларны алып ташлауга юнәлдерелгән.

Шулай ук үзәк кәүсәдән очлы почмак яки вертикаль (пирамидаль формаларны кертмичә) өскә таба киткән бәбәкләр дә мәҗбүри рәвештә юк ителергә тиеш.

Санитар обрезканы ел саен вегетация чоры дәвамында үткәрергә кирәк. Әмма зур сандагы эре ботакларны бер үк вакытта алып ташлау максатка ярашлы түгел, шуңа күрә аларны әкренләп, елына 1-2 ботак итеп алу яхшырак.

2.4. Чәчәклеләрнең төзелеше

2.4.1. Чәчәклек ул - бер үк, ике яки күпьеллык үсемлекләр утыртылган геометрик яки ирекле формадагы участок. Бу яшелләндерү объектының иң декоратив элементларының берсе.

2.5. Чәчәкләрнең эчтәлеге

2.5.1. Чәчәклеләрне тиешле тәртиптә тоту үсемлекләргә су сибүдән һәм юудан, туфрак кибүдән һәм чүп үләннәрен җыюдан, чәчәк аткан үсемлекләрне кисүдән, корткычлардан һәм авырулардан яклаудан, минераль ашламалар кертүдән, чүп-чардан җыюдан гыйбарәт.

2.5.2. Берьеллыклардан һәм ике яшьлек чәчәкләрдән ясалган полив, җирне тамыр ятмасы тирәнлегендә дымлансын өчен, тигез булырга тиеш.